

INHOUD

DEEL I	11
1. We zijn meer dan het topje van de ijsberg	13
1.1 Versterken van binnenuit zorgt voor een duurzame groei	13
1.2 Voorbeeld zijn	14
2. Veerkracht	16
2.1 Wat is veerkracht?	17
2.2 Vuistregels om veerkracht te ontwikkelen	18
2.3 Veerkracht, een duurzame manier om te versterken van binnenuit	24
3. Talent	26
3.1 Talenten mogen groeien	26
3.2 Hoe ontdek je talent in de praktijk?	29
3.3 Talenteninterview	32
3.4 Talententaal	35
3.5 Versterken van binnenuit	37
4. Kijken achter het gedrag	38
4.1 Lekker in je vel of niet lekker in je vel	38
4.2 Gedragspoppetjes en stress	39
4.3 We krijgen er jeuk van!	40
4.4 Wat zegt het over mij?	42
4.5 Hou eens op!	43
4.6 Kijken achter het gedrag	44
4.7 Versterken van binnenuit	48
5. Goed voelen	49
5.1 Huilen en boos? Liever niet, als ik mag kiezen	49
5.2 Soms is het aan de buitenkant gestopt maar is het vanbinnen nog niet klaar	50
5.3 Huilen maakt je lijf schoon	51
5.4 Als de emoties eruit zijn, komt de rust er vanzelf in	53
5.5 Versterken van binnenuit	55

6. De kring	56
6.1 De kring versterkt een kind	57
6.2 Jij mag mij helpen	58
6.3 Ik versterk de kring met mijn talenten	59
6.4 Versterken van binnenuit	60
7. Groeidenken	61
7.1 Even naar binnen kijken	62
7.2 Vastdenken onder de loep	64
7.3 Groeidenken onder de loep	65
7.4 Versterken van binnenuit	67
8. Positieve taal	68
8.1 We kunnen nieuwe gedachtenweggetjes bouwen	69
8.2 Kijk naar wat goed gaat, benoem het en het gaat vanzelf nog beter	70
8.3 Leren van successen	71
8.4 Talententaal	71
8.5 Versterken van binnenuit	72
9. Systemen	74
9.1 Wat zijn systemen?	74
9.2 Systemen hebben een functie	75
9.3 Vanuit jouw plek stroomt het	76
9.4 Je plek verlaten doe je onbewust en vanuit loyaliteit	77
9.5 Versterken van binnenuit	78
10. Leiderschap	79
10.1 De rol van de gids: welkom heten	79
10.2 De rol van de expert: wederzijdse duidelijkheid	81
10.3 Versterken van binnenuit	83
Bronnen	84

DEEL II

86

11. We zijn meer dan het topje van de ijsberg 87

12. Veerkracht 90

- 12.1 Successen helpen bouwen aan veerkracht 91
- 12.2 Leren is niet alleen maar makkelijk 92
- 12.3 Door het dal heen om te kunnen groeien 92
- 12.4 Een goed opgeladen batterij zorgt voor veerkracht 93
- 12.5 Doe meer wat wél werkt 95
- 12.6 Aan de slag met veerkracht 96

13. Talent 97

- 13.1 Talenten ontdekken en benoemen bouwt relaties 97
- 13.2 Talententaal 98
- 13.3 Omdenken in talent: ga op zoek naar de positieve kant van talent 99
- 13.4 Talenten in actie in de klas ontdekken 100
- 13.5 Twee perspectieven op ontwikkeling 101
- 13.6 Talent in overdrive 103
- 13.7 Met hefboomvaardigheden halen we het beste uit ons talent 104
- 13.8 Aan de slag met talent 105

14. Kijken achter het gedrag 106

- 14.1 Het alarm gaat af 107
- 14.2 Onmiddellijk ingrijpen als het nodig is 109
- 14.3 Gedragspoppetjes verbergen talent 109
- 14.4 Het is als een bal die we onder water willen duwen 111
- 14.5 Aandacht geven aan de authenticiteit maakt de relatie steviger 112
- 14.6 Aan de slag met kijken achter het gedrag 113

15. Goed voelen 114

- 15.1 Emoties eruit, rust erin – dat vraagt nogal wat 114
- 15.2 Ontladen 116
- 15.3 Geruststellen 116
- 15.4 Troosten 117
- 15.5 Benoemen van gevoel, mentaliseren 117
- 15.6 Onderzoek de binnen- en de buitenkant 117
- 15.7 Aan de slag met goed voelen 118

16. De kring	119
16.1 Wij zijn hun voorbeeld	119
16.2 Jij mag mij helpen	121
16.3 We schakelen de kring in	122
16.4 Aan de slag met jouw kring	123
17. Groeidenken	124
17.1 Het leerproces	124
17.2 Leren is niet alleen maar leuk	126
17.3 Groeizinnen	128
17.4 Aan de slag met groeidenken	130
18. Positieve taal	131
18.1 Vijf manieren	131
18.2 Zeggen wat je wél wilt	132
18.3 Groeicomplimenten	133
18.4 Gekleurde gedachten	135
18.5 Aan de slag met positieve taal	135
19. Systemen	136
19.1 Als iedereen een plaats heeft, komt er rust in het systeem	136
19.2 Horen de ouders er ook bij?	138
19.3 Kinderen zijn loyaal aan hun ouders	140
19.4 Er is een volgorde die helderheid, voorspelbaarheid en rust brengt	140
19.5 Aan de slag met systemen	141
20. Leiderschap	142
20.1 Het helpt om groepsdynamieken te begrijpen	142
20.2 Als de neuzen in dezelfde richting staan, gaat het meer stromen	143
20.3 De reactieve fase: gedragspoppetjes	144
20.4 De actieve fase: uitwisseling tussen leerkracht en leerlingen	145
20.5 De rol van de coach: luisteren en vragen stellen	146
20.6 De rol van de mentor: stimuleren	147
20.7 Leiderschap: flexibiliteit en waardierend onderzoeken	148
20.8 Aan de slag met leiderschap	148
Bronnen	149

DEEL III	151
21. We zijn meer dan het topje van de ijsberg	152
22. Veerkracht	154
22.1 Veerkrachtplan	154
22.2 Hulpbronnen ontdekken	156
22.3 Mijn streven als talentgedreven leerkracht	158
23. Talent	159
23.1 Talenten ontdekken is een speurtocht die nooit stopt	159
23.2 Talent en verlangen	160
23.3 Mijn drive onder in mijn ijsberg	162
23.4 Mijn streven als talentgedreven leerkracht	163
24. Kijken achter het gedrag	165
24.1 Reageren vanuit je eerste neiging	165
24.2 Reageren vanuit je tweede neiging	167
24.3 Gezonde deel versus overleefdeel	170
24.4 Mijn streven als talentgedreven leerkracht	171
25. Goed voelen	173
25.1 Voelen zit vaak verstopt achter het gedrag	173
25.2 Binnen- en buitenmeter	175
25.3 De binnenmeter naar beneden brengt rust	177
25.4 Mijn streven als talentgedreven leerkracht	179
26. De kring	181
26.1 Juf Mirjam maakt het verschil	181
26.2 Kleine moeite, groot gebaar	182
26.3 Mijn handleiding	183
26.4 Mijn streven als talentgedreven leerkracht	184
27. Groeidenken	185
27.1 De leerkuil	185
27.2 Groeitaal voor de leerkuil	187
27.3 De positieve spiraal van Seligman	188
27.4 Mijn streven als talentgedreven leerkracht	190

28. Positieve taal	191
28.1 Positieve attributie	191
28.2 De wondervraag geeft richting	193
28.3 Wonderen en onze helden	194
28.4 Focusvragen	195
28.5 Mijn streven als talentgedreven leerkracht	196
29. Systemen	197
29.1 De kunst van het helpen	197
29.2 De hulpvraag	198
29.3 Hoe neem jij je plek in als leerkracht in de klas?	200
29.4 Hoe krijgen nieuwkomers een plek in het leerkrachtenteam?	201
29.5 Mijn streven als talentgedreven leerkracht	201
30. Leiderschap	203
30.1 De proactieve fase: "Wat staan jullie al ver! Wat zijn jullie gegroeid!"	203
30.2 De rol van de sponsor: over grenzen heen denken	204
30.3 De rol van de fluisteraar: potentieel zien	205
30.4 Waarderend onderzoeken vanuit het leiderschapsmodel geeft inzicht en richting	205
30.5 Klasmanagement vanuit leiderschap of vanuit een kramp?	207
30.6 Klas versus individueel	208
30.7 En hoe dan met ouders?	208
30.8 Mijn streven als talentgedreven leerkracht	209
Bronnen	210
Bijlage I	212
Bijlage II	217
Over de auteurs	219

Deel I

Een krachtige leeromgeving voor onze leerlingen creëren lukt pas echt wanneer we als leerkracht stevig en krachtig voor de klas kunnen staan. Hoe kunnen wij er zijn voor onze leerlingen, als een echte 'leer-kracht'?

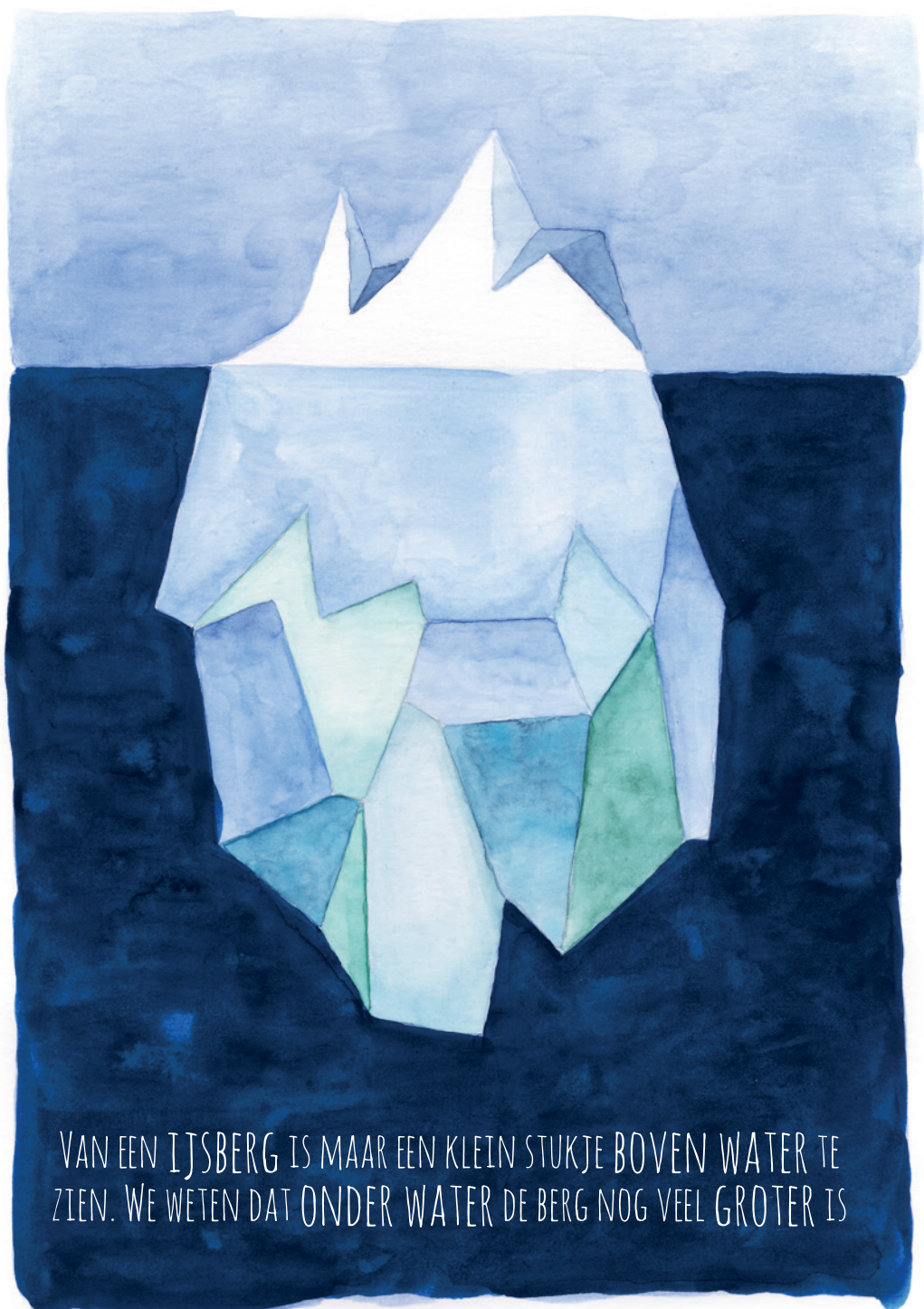
GELUKKIGE LEERKRACHTEN ZORGEN IMMERS
VOOR GELUKKIGE LEERLINGEN

(Frederix, 2019)

Een leerkracht die zelf gelukkig is, kan ondersteuning bieden aan kinderen zodat ze ten volle kunnen leren. De manier waarop wij naar de leerlingen kijken, kan voor hen al een wereld van verschil zijn.

Als wij de innerlijke kracht van kinderen ontdekken, kunnen we helpen die kracht verder te ontwikkelen.

In dit boek nemen we je mee naar uitleg en opdrachten die handvatten geven om te groeien en er als een 'leer-kracht' te staan. We stellen je vragen en geven je opdrachten om te ontdekken hoe jij nog meer een inspirerende, krachtige leerkracht kan zijn. Tegelijk dagen we je uit om te oefenen in de praktijk. Op deze manier nemen we je mee in het groeiproces van een 'leer-kracht'. Om te oefenen voor volwassenen is aan dit boek een licentie van MyTalentBuilder toegevoegd. Daarnaast bestaat er de *Toolbox voor jong talent* (Dewulf, Beschuyt & Pronk, 2018). Deze kun je gebruiken voor je leerlingen omdat hierin ook de talenten beschreven zijn in kindertaal.

VAN EEN IJSBERG IS MAAR EEN KLEIN STUKJE BOVEN WATER TE ZIEN. WE WETEN DAT ONDER WATER DE BERG NOG VEEL GROTER IS

1. We zijn meer dan het topje van de ijsberg

We beginnen dit verhaal met een reflectie op onszelf en hoe wij een bijdrage leveren aan het groeien van de kinderen met wie we werken.

Van een ijsberg is maar een klein stukje boven water te zien. We weten dat onder water de berg nog veel groter is. Zo is dat ook met kinderen en met onszelf. Boven water zien we zichtbaar gedrag: dat wat we doen, hoe we ons gedragen. Onder water is er nog veel meer. Daar zit alles wat niet zichtbaar is, maar wat ons wel maakt tot wie we zijn. We zijn ons weinig bewust van dat grote deel van de ijsberg dat onder water zit. En toch stuurt juist het deel onder water ons gedrag. Gedachten die we over onszelf hebben, dat wat we echt belangrijk vinden, wat we denken dat we kunnen bijdragen aan de wereld, overtuigingen, zelfbeeld, talenten, gevoelens en waarden – dat zit allemaal in het gedeelte van de ijsberg dat zich onder water bevindt. Echte groei begint daar, onder water. Wat speelt daar bij jou en bij de kinderen?

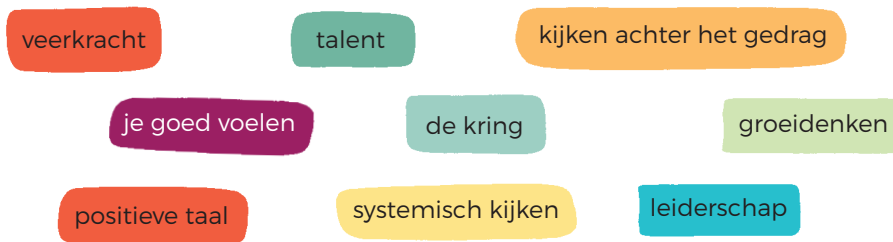
1.1 Versterken van binnenuit zorgt voor een duurzame groei

Als we kinderen helpen om de basis onder in de ijsberg bewuster en steviger te maken (meer positieve gedachten over zichzelf, een steviger zelfbeeld, meer zelfvertrouwen), verandert er **ALTIJD** iets boven water. Dat betekent dat als een kind meer zelfvertrouwen krijgt, het makkelijker om hulp

vraagt. Als een kind positiever over zichzelf denkt, ontstaan er meer fijne vriendschappen. Er verandert altijd iets in positieve richting als er onder in de ijsberg iets zich positief ontwikkelt. Het mooie is dat veranderingen onder in de ijsberg vaak nog vele jaren effect hebben. Langer dan veranderingen die alleen in gedrag – boven water – plaatsvinden. Veel duurzamer dus!

In dit boek zal **versterken van binnenuit** centraal staan. We kiezen telkens de route die start van binnenuit. Door zelfvertrouwen te laten groeien komen er vanzelf positieve gedragsveranderingen op gang. Bij de kinderen en bij jou, als mens en als leerkracht.

Dit versterken van binnenuit doen we via negen thema's, die in elk deel van dit boek voorbijkomen. Al die thema's zorgen samen voor het versterken van binnenuit:

Aan het eind van elk hoofdstuk komen we terug bij de ijsberg, bij het versterken van binnenuit. Zo leren we de verbanden te zien en blijven we oog houden voor het grote, duurzame doel: kinderen met een realistisch zelfbeeld, met voldoende zelfvertrouwen om de leerprocessen aan te gaan die het onderwijs van hen vraagt, en met een voorraad veerkracht die groot genoeg is voor de toekomst.

1.2 Voorbeeld zijn

KINDEREN DOEN NIET WAT WE ZEGGEN,
ZE DOEN VOORAL WAT WE DOEN.

We kunnen tegen de kinderen zeggen dat het ze helpt wanneer ze veel zelfvertrouwen hebben, maar als wijzelf het tegenovergestelde laten zien, gaat het niet werken. Het heeft pas effect als wij aan de kinderen laten zien hoe wijzelf werken aan ons zelfvertrouwen, hoe wijzelf aan het leren zijn, struikelend en vallend. Vandaar dat dit boek telkens twee sporen heeft.